

Економічні науки

УДК 338.48:379.85:659.072

Погасій Сергій Олександрович

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму і готельного господарства
Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова*

Погасий Сергей Александрович

*кандидат технических наук, доцент,
доцент кафедры туризма и гостиничного хозяйства
Харьковский национальный университет городского
хозяйства имени А. Н. Бекетова*

Pohasii Serhii

*Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Tourism and Hotel Economy
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

Шабала Ірина Анатоліївна

*магістрант кафедри туризму і готельного господарства
Харківського національного університету міського
господарства імені О.М. Бекетова*

Шабала Ирина Анатольевна

*магистрант кафедры туризма и гостиничного хозяйства
Харьковского национального университета городского
хозяйства имени А.Н. Бекетов*

Shabala Iryna

*Master of the
Department of Tourism and Hotel Economy of the
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv*

**ПРО РОЛЬ ТРАНСПОРТУ У РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ
О РОЛИ ТРАНСПОРТА В РАЗВИТІИ ТУРИЗМА В УКРАИНЕ
ABOUT THE ROLE OF TRANSPORT IN THE DEVELOPMENT OF
TOURISM IN UKRAINE**

Анотація. В статті розглянута стисла характеристика таких галузей економіки країни, як туризм і транспорт, спільності і відмінності продукції транспорту і туристського продукту, виявлено характер взаємозв'язку між туризмом і транспортом, визначено тенденції у розвитку перевезень туристів у світі та в Україні, наведено стислу характеристику транспортної системи України та окремих видів транспорту, що здійснюють перевезення туристів, сформульовані основні напрямки і завдання розвитку окремих видів транспорту з урахуванням інтересів туристської галузі, наведено пропозицію організаційного характеру, метою якої є поєднання інтересів транспорту і туризму. Реалізація розглянутих завдань дозволить значно покращити роботу транспортних підприємств, задовольнити потреби туристської галузі в пасажирських перевезеннях, а населення країни в туристських подорожах.

Ключові слова: туризм, транспорт, транспортна послуга, туристський продукт, види транспорту, перевезення туристів, пасажирські перевезення, напрямки і завдання розвитку транспорту.

Аннотация. В статье рассмотрена краткая характеристика таких отраслей экономики страны, как туризм и транспорт, сходства и различия в продукции транспорта и туристского продукта, выявлен характер взаимосвязи между туризмом и транспортом, определены тенденции в развитии перевозок туристов в мире и в Украине, приведена краткая характеристика транспортной системы Украины и отдельных видов транспорта, осуществляющих перевозки туристов, сформулированы основные направления и задачи развития отдельных

видов транспорта с учетом туристской отрасли, приведено предложение организационного характера, целью которого является сочетание интересов транспорта и туризма. Реализация рассмотренных задач позволит значительно улучшить работу транспортных предприятий, удовлетворить потребности туристской отрасли в пассажирских перевозках, а население страны в туристских путешествиях.

Ключевые слова: *туризм, транспорт, транспортная услуга, туристский продукт, виды транспорта, перевозки туристов, пассажирские перевозки, направления и задачи развития транспорта.*

Summary. *The article briefly describes the characteristics of such sectors of the country's economy as tourism and transport, similarities and differences in the products of transport and tourism products, reveals the nature of the relationship between tourism and transport, identifies trends in the development of tourist transport in the world and in Ukraine, provides a brief description of the transport system Ukraine and certain types of transport that carry tourists, formulated the main directions and tasks of developing certain types of transport, taking into account the tourism industry, an organizational proposal has been put forward, the purpose of which is to combine the interests of transport and tourism. The implementation of the tasks considered will significantly improve the work of transport enterprises, meet the needs of the tourist industry in passenger transportation, and the country's population in tourist travel.*

Key words: *tourism, transport, transport service, tourist product, modes of transport, transportation of tourists, passenger transportation, directions and tasks of transport development.*

Постановка проблеми. *Сучасний період характеризується стрімким розвитком туризму у світі. Результати багатьох досліджень вказують на те,*

що в структурі вартості туристських продуктів значна частка належить такій складовій, як транспортна послуга. За даними багатьох публікацій ця частка може сягати 60 % і більше. Роль транспорту в розвитку туризму є безумовною, про що свідчать результати досліджень українських і закордонних вчених. Разом з тим, практично відсутня інформація про характер цього взаємозв'язку, про спільність і відмінність продукції туризму і транспорту, про основні напрямки і завдання розвитку транспортної системи України, які необхідно реалізовувати для задоволення потреб туристської галузі у перевезеннях туристів і транспортних подорожах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання транспортного обслуговування і перевезення туристів, організації транспортних подорожей розглядали у своїх роботах такі фахівці як: Аріон О. В., Антоненко І., Бабарицька В. К., Герасименко В. Г., Замкова А. В., Кифяк В. Ф., Любіцева О. О., Мальська М. П., Мельник І., Фастовець О. Б., Біржаков М. Б., Бутко І. І., Гуляєв В. Г., Ільїна О. М., Дурович А. П., Котельникова В. Є., Кусков А. С., Остова О. Я., Одінцева Т. Н., Сенін В. С., Чудновський В. Ф. та інші. В публікаціях вказаних авторів висвітлено багато важливих аспектів роботи транспорту, пов'язаних з організацією і здійсненням перевезення туристів. Разом з тим, мало уваги приділялось питанням взаємодії підприємств туризму з транспортними підприємствами і майже зовсім не розглядалися особливості транспортної системи України, її взаємозв'язок з туризмом, основні напрямки і завдання розвитку транспорту України в інтересах туризму.

Формулювання цілей статті. Цілями статті є виявлення особливостей транспорту і туризму, з'ясування характеру взаємозв'язку між транспортом і туризмом як самостійними галузями економіки, розгляд тенденцій розвитку туризму і транспорту, визначення основних напрямків і завдань розвитку різних видів транспорту України обумовлені потребами

туристів в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Транспорт є однією з найважливіших галузей економіки будь-якої держави. Розвиток транспортної системи країни сприяє поглибленню спеціалізації і кооперації виробництва, створює умови для раціонального розміщення продуктивних сил по території країни з урахуванням найбільш оптимального наближення підприємств різних галузей економіки до джерел сировини і районів споживання продукції, забезпечує нормальне функціонування економіки, підвищує її ефективність.

Наслідком науково-технічного прогресу стало наростання процесів глобалізації в світовій економіці, що обумовило зміну якісного рівня продуктивних сил, урбанізацію, необхідність раціонального ставлення до навколишнього середовища, збільшення вільного часу, загальне зростання культурного рівня населення та ін. Необхідність інтеграції економічних систем різних країн викликало бурхливий розвиток міжнародних шляхів сполучення і появу нових транспортних засобів для пересування вантажів і пасажирів, що забезпечує розвиток міжнародних економічних відносин, сприяє здійсненню взаємовигідного обміну між різними країнами

При визначенні ролі транспорту у розвитку економічної системи країни перш за все звертають увагу на перевезення вантажів. Однак не менше, а може і більше значення для розвитку будь-якої держави мають пасажирські перевезення, які дозволяють не тільки переміщати робочу силу від місця постійного мешкання до місця роботи і назад, а й вирішувати безліч соціальних проблем, пов'язаних з культурним та діловим обміном, відпочинком, освітою, медичним обслуговуванням, тощо.

Таким чином, рівень розвитку транспортної системи держави можна вважати одним із найважливіших ознак її технологічного розвитку й цивілізованості.

Туризм як соціально-економічне явище в багатьох країнах світу має

довготривалу стійку та динамічну тенденцію до розвитку.

У сучасних умовах туризм перетворився у самостійний вид економічної діяльності, що обумовлено розвитком науково-технічного прогресу, процесами глобалізації, розвитком транспорту і телекомунікацій, широким впровадженням інформаційних технологій в усі сфери життя людини, розвитком міжнародної діяльності, спрощенням туристських формальностей, зростанням кількості ділових контактів, виникненням у людей інтересу до подорожей через зростання матеріального добробуту населення, його культурного і духовного розвитку, створенням якісних і конкурентоспроможних туристських продуктів, державною підтримкою в більшості країн заходів, спрямованих на відновлення та збереження туристсько-рекреаційних ресурсів, розвитком інфраструктури, необхідної для туристів та ін.

Транспорт і туризм є самостійними галузями економіки. Теоретично кожна з них може існувати і розвиватися самостійно. Однак, взаємозв'язок цих галузей є очевидним і складно уявити собі людину, яка б доводила протилежне. Сферою спільних інтересів цих галузей є перш за все пасажирські перевезення. І транспорт, і туризм, як самостійні галузі економіки, мають певні спільні ознаки. Результатом роботи транспорту в сфері пасажирських перевезень є транспортна послуга з переміщення пасажирів. Результатом роботи підприємств, які працюють в сфері туризму, є туристський продукт, який об'єднує декілька послуг. Для транспортних послуг в сфері пасажирських перевезень і туристських послуг характерна не матеріальна форма, збіг у часі та просторі процесів виробництва і споживання, неможливість зберігання, сезонність та ін., що властиво будь-яким послугам.

На взаємозв'язок транспорту і туризму вказує аналіз основних

понять в галузі туризму. Так в Законі України «Про туризм» визначені такі основні поняття як туризм і туристський продукт.

Туризм – тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає [1].

Туристичний продукт – попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо) [1].

Аналіз наведених визначень свідчить, що транспортна послуга є невід'ємною складовою туризму і туристського продукту. Таким чином взаємозв'язок транспорту і туризму закріплено на законодавчому рівні.

Разом з тим певні цілі і завдання транспорту і туризму мають суттєві відмінності. Так головним завданням пасажирського транспорту є задоволення населення в перевезеннях, а головним завданням туризму – надання населенню якісних туристських продуктів та окремих туристських послуг. Для пасажирського транспорту при організації перевезень найбільш важливим є забезпечення безпеки руху транспортних засобів, швидкості та комфортності перевезень, дотримання графіку руху транспортних засобів, оптимізація витрат на перевезення. В більшості випадків для пасажирського транспорту не важливо чи є пасажир туристом. Для туризму при використанні пасажирського транспорту найбільш важливим є досягнення мети подорожі, забезпечення безпеки та комфортності пересування туристу. Вирішення цих завдань іноді суперечить завданням транспорту. Так, реалізація мети подорожі не завжди дозволяє раціонально здійснити

перевезення з точки зору транспорту (перевезення найкоротшим маршрутом, мінімізація витрат на перевезення, забезпечення графіку руху, тощо).

Разом з тим, слід зазначити, що в сучасних умовах туризм не може обійтись без послуг пасажирського транспорту, а транспорт зацікавлений в туризмі, оскільки туризм надає транспорту значні обсяги перевезень, що забезпечує транспорт роботою. Крім того, аналіз історії розвитку транспорту і туризму свідчить про те, що розширення можливостей транспорту в перевезеннях пасажирів сприяло розвитку туризму, а, в свою чергу, збільшення кількості подорожуючих і зростання вимог туристів до транспортних послуг стимулювало модернізацію транспортних засобів і розвиток транспортних систем для забезпечення перевезень як в середині країн, так і міжнародному сполученні. Таким чином, транспорт та туризм знаходяться в діалектичному взаємозв'язку. Їх розвиток взаємообумовлений. Без транспорту нема туризму, якщо не говорити про піші екскурсії і походи, обмежених як числом туристів, так і відстанню. Туризм повністю залежить від транспорту, його безпеки, швидкості і зручностей, що надаються туристу під час його пересування.

В сучасних умовах транспортна система будь-якої розвинутої країни складається з промислового, магістрального та міського транспорту. В останній час в найбільш розвинутих країнах світу набуває розвитку аерокосмічний транспорт, який планується застосовувати для здійснення подорожей туристів до космічного простору навколо планети Земля.

До промислового транспорту належить транспорт, що застосовується в межах підприємств. Цей транспорт майже ніяк не пов'язаний з пересуванням туристів.

До магістрального транспорту відносяться автомобільний, авіаційний, залізничний, морський, річковий, трубопровідний,

електронний види транспорту. З перелічених видів транспорту для пересування туристів інтерес представляють усі види транспорту крім трубопровідного і електронного. Трубопровідний транспорт призначений виключно для переміщення продукції певних галузей економіки по трубопроводах. Електронний транспорт включає лінії електропередач, інші споруди і облаштування, необхідне для постачання електроенергії та лінії зв'язку, що використовуються для обміну інформацією, в тому числі в мережі Інтернет. Можна вважати, що електронний транспорт має опосередкований зв'язок з пересуванням туристів, оскільки забезпечує передачу інформації, необхідної для організації і здійснення подорожей.

Міський транспорт забезпечує перевезення пасажирів в межах міст, має досить розгалужену структуру, яка включає багато різноманітних видів міського транспорту і використовується однаково успішно, як місцевим населенням, так і туристами.

Більш згруповану класифікацію транспорту застосовує Всесвітня туристська організація UNWTO. Згідно цієї класифікації виділяють такі види транспорту як повітряний, водний та сухопутний.

Аналіз звітності UNWTO [8] за період з 2004 по 2016 роки показав, що частка перевезень залізничним транспортом в загальному обсязі перевезень туристів усіма видами транспорту зменшилася з 4 % до 2 %, частка перевезень водним транспортом – зменшилася з 7 % до 4 %, частка перевезень автомобільним транспортом – зменшилася з 45 % до 39 %, частка перевезень повітряним транспортом – зросла з 44 % до 55 %, що свідчить про стійку світову тенденцію зростання ролі повітряного транспорту в туристських перевезеннях.

Україна має досить розгалужену транспортну систему, в якій представлені всі види транспорту. Географічне розташування України, історичні особливості її розвитку створило передумови для розбудови однієї з густих та потужних транспортних мереж в Європі та світі.

Геостратегічне положення між країнами Європи, Азії та Близького Сходу дозволяє їй бути вигідним транзитним мостом для перевезень товарів та пасажирів. Але щоб скористатися цим ресурсом потрібно мати добре розвинений транспортний комплекс, високий рівень розвитку транспортних мереж, високу якість транспортних послуг, регулярність перевезень, швидкість, збереження товарів та провадити відповідну державну політику. В Україні розвинуті всі види сучасного транспорту: залізничний, автомобільний, морський, повітряний, річковий та ін.

Що стосується розподілу перевезень туристів між різними видами транспорту, то в Україні відсутні статистичні дані, які дозволяють зробити такий аналіз. Аналіз показників перевезення усіх пасажирів [7] показав, що найбільша частка перевезень здійснюється автомобільним транспортом. На другому місці стоїть залізничний транспорт. Зовсім малі обсяги перевезень здійснюються повітряним та водним видами транспорту.

Інтеграція роботи підприємств туризму і підприємств різних видів транспорту дозволить зробити туризм в Україні більш привабливим, що в свою чергу збільшить обсяги пасажирських перевезень на транспорті. Розглянемо стисло основні напрями роботи на кожному виді транспорту України, які необхідно виконати для задоволення потреб туризму.

На автомобільному транспорті пріоритети розвитку галузі мають враховувати особливості автомобільного транспорту як швидкого, зручного, мобільного, соціально значущого виду транспорту для сфери туризму. До основних напрямків щодо удосконалення роботи автомобільного транспорту України слід віднести: розвиток мережі автомобільних доріг, значне покращення якості дорожнього покриття; забезпечення рівних умов конкуренції на ринку автотранспортних послуг; підвищення якості та ефективності перевезень; покращення їх технологічності; застосування методів транспортної логістики; зниження транспортної складової в собівартості туристського продукту;

модернізація та оновлення рухомого складу, перш за все, придатного для туристських перевезень та екскурсійного обслуговування; підвищення безпеки руху на автодорогах; зниження рівня техногенного навантаження автомобільного транспорту на довкілля; розробка разом з туристськими підприємствами і впровадження автобусних туристських маршрутів.

Залізничний транспорт в Україні отримав значний розвиток, що обумовлено її географічним розташуванням та історичними особливостями і займає одне з провідних місць у задоволенні потреб економіки та населення України в перевезеннях, є важливим фактором забезпечення соціально-економічного зростання. До основних напрямків щодо удосконалення роботи залізничного транспорту України слід віднести: удосконалення системи управління залізничним транспортом України, відокремлення діяльності підприємств, робота яких безпосередньо не пов'язана з перевезенням вантажів і пасажирів від перевізного процесу; ліквідація перехресного фінансування пасажирських перевезень за рахунок вантажних; подальший розвиток залізничної інфраструктури; розвиток транспортної інфраструктури на міжнародних транспортних коридорах; електрифікації залізниць; покращення стану колійного господарства; впровадження рухомого складу нового покоління та модернізація існуючого; підвищення швидкості та безпеки руху пасажирських поїздів; створення умов для перевезення пасажирів з обмеженими фізичними можливостями; нарощування технічних можливостей для скорочення часу переходу рухомим складом з української колії на європейську і назад при перетині західного кордону України; зниження собівартості перевезень; покращення якості обслуговування пасажирів на вокзалах, станціях та в поїздах під час перевезення; розробка разом з туристськими підприємствами маршрутів для впровадження туристських подорожей спеціалізованими туристськими поїздами, розробка і впровадження рухомого складу для таких туристських

поїздів.

Авіаційний транспорт в Україні має незначні обсяги перевезень порівняно з автомобільним та залізничним, однак його значення для України в майбутньому надзвичайно важливе, що обумовлено здатністю цього виду транспорту здійснювати швидкі та комфортні перевезення на великі відстані в будь-яку країну світу. До основних напрямків щодо удосконалення роботи авіаційного транспорту України слід віднести: приведення інфраструктури авіаційного транспорту у відповідність із міжнародними вимогами; будівництво, реконструкція, ремонт та модернізація аеродромів та аеропортів; інтеграція з Європейською авіаційною транспортною системою; забезпечення безпеки польотів; забезпечення потреб вітчизняних і закордонних авіакомпаній у якісному обслуговуванні повітряного руху в повітряному просторі України; оновлення парку повітряних суден, модернізація існуючих; підвищення якості обслуговування пасажирів в аеропортах та на борту повітряних суден; впровадження заходів, спрямованих на зниження вартості авіаперевезень; створення умов для залучення на транспортний ринок України Low-Cost авіакомпаній, розширення конкурентного середовища в сфері авіаперевезень; збільшення перевезень чартерними рейсами для задоволення потреб туризму в авіаперевезеннях..

Морський транспорт в Україні має не значні обсяги пасажирських перевезень, однак він відіграє ключову роль під час здійснення зовнішньоторговельної діяльності. Від ефективності роботи морських портів залежить якість і обсяг експорту транспортних послуг, рівень конкурентоспроможності національних товарів на світовому ринку. Даний вид транспорту представляє надзвичайно великий інтерес для туризму, оскільки дозволяє здійснювати такі види подорожей як морські круїзи. До основних напрямків удосконалення роботи морського транспорту України слід віднести: здійснення технічної та технологічної модернізації

морського транспорту; реформування системи управління морським транспортом, залучення приватного капіталу для розвитку портових комплексів; підвищення безпеки мореплавства та забезпечення екологічної безпеки; розробку разом із туроператорами маршрутів для морських круїзів та створення умов для їх впровадження до реалізації.

Річковий транспорт з усіх видів транспорту є найбільш економічним та екологічно чистим видом транспорту. Невисока швидкість перевезень та обмеженість шляхів сполучення стримують розвиток цього виду транспорту. Однак, для туризму він представляє виключний інтерес, оскільки дозволяє здійснювати такий вид туристських подорожей як річкові круїзи. До основних напрямків щодо удосконалення роботи річкового транспорту України відноситься: створення умов для пріоритетного розвитку внутрішнього водного транспорту, враховуючи переваги енергоефективності та екологічності порівняно з іншими видами транспорту; оновлення та модернізація парку річкових суден; розробка разом з туроператорами туристських маршрутів для річкових круїзів та створення умов для їх реалізації.

Україна має усі необхідні умови для формування сучасної системи транспортних комунікацій, яка відповідала б європейським стандартам. Розв'язання вказаних завдань потребує значних капіталовкладень, але такі інвестиції будуть мати великий рівень прибутковості та відносно малий ступінь ризику через природний характер переваг України, яка поєднує транспортні системи Європи та Азії. Надзвичайно доцільним та актуальним для України є розвиток такого напрямку в туризмі як транспортні тури (туристські поїзди на залізничному транспорті, морські та річкові круїзи). Для найбільш повної реалізації переваг взаємодії транспортних і туристських підприємств доцільно розглянути пропозицію щодо створення туристського оператора в структурі Міністерства інфраструктури України. Діяльність такого туроператора дозволить

збільшити з одного боку кількість туристів, а з іншого боку кількість пасажирів на транспорті. Впровадження розглянутих пропозицій дозволить покращити економічні показники туристської діяльності і роботи транспорту, а також збільшити надходження до державного бюджету країни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Транспорт і туризм мають значний вплив на економіку країни. З усіх галузей економіки країни транспорт має найбільш сильний взаємозв'язок з туризмом. В сучасних умовах розвиток туризму і транспорту слід розглядати як взаємообумовлені процеси. Транспортна система України має значні потенційні можливості для задоволення потреб туристів у перевезеннях. Однак, деякі з цих можливостей або зовсім не затребувані, або не використовуються в достатньому обсязі. Для покращення транспортного обслуговування туристів транспортна система України потребує оновлення та модернізації рухомого складу та транспортних мереж підвищення якості обслуговування пасажирів, оптимізації тарифів на перевезення, удосконалення управління транспортними підприємствами на усіх видах транспорту. В Україні недостатньо уваги приділяється можливостям здійснення транспортних турів різними видами транспорту. Подальший розвиток транспорту і туризму в Україні з урахуванням взаємних інтересів передбачає поглиблену розробку пропозицій за кожним напрямком удосконалення роботи транспорту, розглянутому в статті. Розробка питань взаємообумовленого розвитку туризму і транспорту в Україні потребує залучення фахівців як сфери туризму так і транспортної сфери, об'єднання їх зусиль, що дозволить підняти результати роботи обох галузей на якісно новий рівень, сприяти інтеграційним процесам як між туризмом і транспортом в Україні так і вказаних галузей з економіками країн Європи та світу.

Література

1. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
2. Закон України «Про транспорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр>
3. Закон України «Про залізничний транспорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/273/96-вр>
4. Закон України «Про автомобільний транспорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>
5. Повітряний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3167-12>
6. Кодекс торговельного мореплавства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр>
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Отчеты Всемирной туристской организации UNWTO. Tourism Highlights. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tourlib.net/wto.htm>
9. Герасименко В. Г., Замкова А. В. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів. / В. Г. Герасименко, А. В. Замкова. Навчальний посібник – Харків: Бурун Книга, 2011. – 112 с.
10. Котельникова В. Е. Управление развитием услуг транспортной инфраструктуры туризма: дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05. – Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами – транспорт, сфера услуг) / Котельникова Валерия Евгеньевна : М.: Государственный университет управления. – М., 2014. – 184 с.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro turyzm» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vr>
2. Zakon Ukrainy «Pro transport» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/232/94-vr>
3. Zakon Ukrainy «Pro zaliznychnyi transport» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/273/96-vr>
4. Zakon Ukrainy «Pro avtomobilnyi transport» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>
5. Povitrianyi kodeks Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3167-12>
6. Kodeks torhovelnoho moreplavstva Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/176/95-vr>
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym do-stupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Otchety Vsemirnoy turistskoy organizatsii UNWTO. Tourism Highlights. [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://tourlib.net/wto.htm>
9. Herasymenko V. H., Zamkova A. V. Orhanizatsiia transportnykh podorozhei i perevezen turystiv. / V. H. Herasymenko, A. V. Zamkova. Navchalnyi posibnyk – Kharkiv: Burun Knyha, 2011. – 112 c.
10. Kotelnikova V. E. Upravleniye razvitiyem uslug transportnoy infrastruktury turizma : dis. ... kand. ekon. nauk : 08.00.05. – Ekonomika i upravleniye narodnym khozyaystvom (ekonomika. organizatsiya i upravleniye predpriyatiyami, otraslyami, kompleksami – transport, sfera uslug) / Kotelnikova Valeriya Evgenyevna : M.: Gosudarstvennyy universitete upravleniya. – M., 2014. – 184 s.